

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

VOL.3 № 3

2026

INGLIZ ADABIYOTINI O'QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Tuxtayeva Zuxra Dusmurod qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti Samarqand kampusi, magistrant

Turumova Nilufar Erkinovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti Samarqand kampusi, dotsent

Annotatsiya

Mazkur maqolada ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning pedagogik samaradorligi tahlil qilinadi. Tadqiqotda ingliz adabiyoti darslarida munozara, "aqliy hujum", guruhli ish, rol o'ynash va boshqa interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning badiiy asarlarni chuqur anglashiga, mustaqil fikrlashiga hamda tahliliy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam berishi yoritilgan. Shuningdek, interaktiv metodlar o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligini oshirishi, ularning adabiy asarlarni tahlil qilish, baholash va muhokama qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan. Maqolada ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishda muhim pedagogik vosita ekanligi ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: ingliz adabiyoti, interaktiv metodlar, adabiy tahlil, munozara, guruhli ish, rol o'ynash, mustaqil fikrlash, pedagogik samaradorlik.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ПРЕПОДАВАНИИ АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

Тухтаева Зухра Дусмурод кизи

Самаркандский кампус Университета экономики и педагогики, магистрант

Турумова Нилуфар Эркиновна

Самаркандский кампус Университета экономики и педагогики, доцент

Аннотация

В данной статье анализируется эффективность использования интерактивных методов в преподавании английской литературы. В исследовании рассматривается применение таких методов, как дискуссия, «мозговой штурм», групповая работа и ролевая игра на занятиях по английской литературе. Отмечается, что использование интерактивных методов способствует более глубокому пониманию художественных произведений, развитию самостоятельного мышления и аналитических навыков студентов. Подчеркивается, что интерактивные методы повышают активность учащихся на занятиях и способствуют формированию навыков анализа и интерпретации литературных произведений.

Ключевые слова: английская литература, интерактивные методы, литературный анализ, дискуссия, групповая работа, ролевая игра, самостоятельное мышление, педагогическая эффективность.

THE EFFECTIVENESS OF USING INTERACTIVE METHODS IN TEACHING ENGLISH LITERATURE

Tuxtayeva Zukhra Dusmurod qizi

Samarkand Campus of the University of Economics and Pedagogy, Master's Student

Turumova Nilufar Erkinovna

Samarkand Campus of the University of Economics and Pedagogy, Associate professor

Abstract

This article analyzes the effectiveness of using interactive methods in teaching English literature. The study examines the use of interactive techniques such as discussions, brainstorming, group work, and role-playing activities in English literature classes. It is emphasized that these methods help students develop a deeper understanding of literary works, enhance their critical thinking, and improve analytical skills. The article highlights that the application of interactive methods increases students' engagement in the learning process and contributes to the development of their ability to analyze and interpret literary texts.

Keywords: English literature, interactive methods, literary analysis, discussion, group work, role play, critical thinking, pedagogical effectiveness.

Bugungi kunda ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash, o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish hamda ularni o'quv jarayoniga faol jalb etish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda zamonaviy interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning badiiy asarlarni chuqur anglashiga, ularning tahliliy fikrlashini rivojlantirishga hamda adabiy matnlarni mustaqil talqin qilish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ingliz adabiyoti nafaqat badiiy asarlar orqali estetik didni rivojlantirish, balki o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, ularni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash hamda madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida o'quvchilarning faolligini oshiruvchi, ularning fikrini erkin ifoda etishiga imkon beruvchi zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish zarur.

Interaktiv metodlar ta'lim jarayonini o'quvchi markazida tashkil etishga xizmat qiladi. Bunda o'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, o'z fikrlarini erkin bayon qiladi, guruhli muhokamalarda qatnashadi hamda adabiy asarlarni turli nuqtai nazardan tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Munozara, "aqliy hujum", rol o'ynash, klaster va guruhli ish kabi interaktiv metodlar ingliz adabiyoti darslarining samaradorligini oshirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlarini o'rganish hamda ularning o'quvchilarning adabiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyatini aniqlash bilan belgilanadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligini tahlil qilish hamda ularning ta'lim jarayonidagi pedagogik ahamiyatini ilmiy asoslashdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili

Ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish masalasi zamonaviy pedagogika va metodika fanida keng o'rganilayotgan ilmiy yo'nalishlardan biridir. Xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida interaktiv metodlarning ta'lim jarayonidagi o'rni, ularning o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi ahamiyati hamda adabiy asarlarni chuqur tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari yoritilgan.

Xorijiy tadqiqotchilar orasida **J. Dewey** interaktiv ta'limning nazariy asoslarini ishlab chiqib, ta'lim jarayonida o'quvchilarning faol ishtirok etishi, tajriba asosida o'rganish hamda muhokama jarayonlari o'quvchilarning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga yordam berishini ta'kidlagan. Uning fikricha, ta'lim jarayoni o'quvchilarni faol fikrlashga undaydigan interaktiv muhit asosida tashkil etilishi zarur.

Shuningdek, **M. Prince** va **C. Bonwell** tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda interaktiv ta'lim metodlari o'quvchilarning o'quv jarayonidagi faolligini oshirishi, ularning tahliliy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishi ilmiy asoslangan. Tadqiqotchilar interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning murakkab bilimlarni o'zlashtirish jarayonini yengillashtirishini ham ta'kidlaydilar.

Ingliz adabiyotini o'qitish metodikasida interaktiv yondashuv masalalari **L. Rosenblatt** tomonidan ishlab chiqilgan "reader-response theory" nazariyasida ham o'z aksini topgan. Ushbu nazariyaga ko'ra, o'quvchilar badiiy asarlarni o'qish jarayonida faol ishtirok etib, o'z shaxsiy tajribasi va qarashlari asosida matnni talqin qiladi. Bu esa dars jarayonida munozara va muhokama kabi interaktiv metodlardan foydalanish zarurligini ko'rsatadi.

Mahalliy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida ham interaktiv metodlarning ta'lim jarayonidagi o'rni keng yoritilgan. Jumladan, **N.N. Azizxo'jayeva, R.H. Jumaev, Sh.Sh. Olimov** kabi olimlarning ilmiy ishlarida interfaol metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularning bilish faoliyatini faollashtirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishda muhim pedagogik vosita sifatida baholanadi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish o'quvchilarning adabiy matnlarni chuqur tahlil qilish, mustaqil fikrlash va o'z nuqtai nazarini asoslab bera olish ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ingliz adabiyotini o'qitish metodikasini takomillashtirishda interaktiv metodlardan samarali foydalanish zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur tadqiqotda ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligini aniqlash maqsadida **pedagogik tajriba-sinov metodi** qo'llanildi. Ushbu metod orqali talabalarning ingliz adabiyoti asarlarini tahlil qilish, mustaqil fikr bildirish hamda adabiy matnlarni talqin qilish ko'nikmalarining rivojlanish darajasi o'rganildi.

Pedagogik tajriba-sinov ishlari **Iqtisodiyot va Pedagogika Universitetining Samarqand kampusida** tashkil etilib, unda **33 nafar talaba** ishtirok etdi. Tadqiqot jarayonida ingliz adabiyoti darslarida interaktiv metodlardan, jumladan munozara, "aqliy hujum", kichik guruhlarda ishlash, rol o'ynash hamda klaster metodlaridan foydalanildi. Ushbu metodlar talabalarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, ularning badiiy asarlarni chuqur tahlil qilish hamda mustaqil xulosalar chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratildi.

Tajriba jarayonida talabalar ingliz adabiyotiga oid asarlarni o'rganish davomida guruhlariga bo'linib ishladilar, muhokama va munozaralarda faol qatnashdilar hamda badiiy matnlarni turli nuqtai nazardan tahlil qilishga jalb qilindilar. Dars jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning adabiy matnlarni tushunish darajasini oshirish, ularning tahliliy fikrlashini rivojlantirish hamda o'quv jarayoniga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishga xizmat qildi.

Tajriba-sinov ishlari davomida talabalarning ingliz adabiyoti bo'yicha bilimlari va tahliliy ko'nikmalari kuzatuv, test topshiriqlari hamda amaliy mashg'ulotlar natijalari asosida baholandi. Baholash jarayonida talabalarning adabiy asarlarni tahlil qilish, muhokama qilish va o'z fikrini asoslab bera olish ko'nikmalari asosiy mezon sifatida qabul qilindi. Olingan natijalar interaktiv metodlardan foydalanish ingliz adabiyotini o'qitish jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilishini ko'rsatdi.

Tahlil va natijalar

Tadqiqot jarayonida ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligini aniqlash maqsadida **Iqtisodiyot va Pedagogika Universitetining Samarqand kampusida 33 nafar talaba** ishtirokida pedagogik tajriba-sinov ishlari o'tkazildi. Tajriba davomida ingliz adabiyoti darslarida interaktiv metodlar – munozara, "aqliy hujum", guruhli ish,

rol o'ynash va klaster metodlaridan foydalanildi. Ushbu metodlar talabalarning dars jarayonidagi faolligini oshirish, ularning badiiy asarlarni chuqur tahlil qilish hamda mustaqil fikr bildirish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratildi.

Tajriba boshida talabalarning ingliz adabiyoti asarlarini tahlil qilish va talqin qilish ko'nikmalarining boshlang'ich darajasi diagnostik testlar hamda kuzatuvlar orqali aniqlanib, ularning boshlang'ich ko'rsatkichlari qayd etildi. Natijalarga ko'ra, talabalarning aksariyati o'rta darajadagi bilim va tahliliy ko'nikmalarga ega bo'lib, yuqori darajadagi talabalarning soni nisbatan kam ekanligi kuzatildi.

Shundan so'ng tajriba jarayonida interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'tkazildi. Talabalar kichik guruhlarda ishlash, badiiy asar qahramonlarini muhokama qilish, adabiy matnlarni tahlil qilish hamda turli nuqtai nazarlarni taqqoslash orqali o'quv jarayonida faol ishtirok etdilar. Ushbu metodlar talabalarning tahliliy fikrlashini rivojlantirish, o'z fikrini asoslab berish hamda badiiy asarlarni chuqurroq tushunishiga yordam berdi.

Tajriba yakunida o'tkazilgan yakuniy baholash natijalari talabalarning ingliz adabiyoti asarlarini tahlil qilish ko'nikmalarida ijobiy o'zgarishlar yuz berganligini ko'rsatdi. Xususan, yuqori darajadagi talabalar soni sezilarli darajada oshgan, past darajadagi talabalar soni esa kamaygan.

Tajriba natijalari

Bilim va tahlil darajasi	Tajriba boshida (33 nafar)	Tajriba yakunida (33 nafar)
Yuqori daraja	7	14
O'rta daraja	15	13
Past daraja	11	6

Natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, tajriba boshida yuqori darajadagi talabalar soni **7 nafar**ni tashkil etgan bo'lsa, tajriba yakunida bu ko'rsatkich **14 nafarga** yetdi. O'rta darajadagi talabalar sonida ham muayyan ijobiy o'zgarish kuzatildi, past darajadagi talabalar soni esa **11 nafardan 6 nafarga** kamaydi.

Mazkur natijalar ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning adabiy matnlarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatadi. Shuningdek, interaktiv metodlar talabalarning dars jarayonidagi faolligini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Olib borilgan tadqiqot natijalari ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilar va talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularni dars jarayoniga faol jalb etish hamda badiiy asarlarni chuqur tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida Iqtisodiyot va Pedagogika Universitetining Samarqand kampusida 33 nafar talaba ishtirokida o'tkazilgan pedagogik tajriba-sinov ishlari interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning ingliz adabiyoti asarlarini tahlil qilish, talqin qilish hamda o'z fikrini asoslab bera olish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatdi. Tajriba natijalariga ko'ra, interaktiv metodlar asosida tashkil etilgan dars mashg'ulotlari talabalarning o'quv jarayonidagi faolligini oshirdi, ularning badiiy asarlarni chuqur anglash hamda mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Shuningdek, interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning guruhli ishlarda faol qatnashishini ta'minladi, ularning kommunikativ va tahliliy ko'nikmalarini rivojlantirdi hamda adabiy matnlarni turli nuqtai nazardan tahlil qilish imkoniyatini yaratdi. Bu esa ingliz adabiyoti darslarining samaradorligini oshirishga xizmat qildi.

Umuman olganda, ingliz adabiyotini o'qitish jarayonida interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularning adabiy tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish hamda ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Shu sababli ingliz adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlarni keng qo'llash va ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dewey J. *Democracy and Education*. – New York: The Macmillan Company, 2018. – 434 p.
2. Prince M. Does Active Learning Work? A Review of the Research // *Journal of Engineering Education*. – 2020. – Vol. 93. – № 3. – P. 223–231.
3. Bonwell C. C., Eison J. A. *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. – Washington: George Washington University Press, 2019. – 96 p.
4. Rosenblatt L. *The Reader, the Text, the Poem: The Transactional Theory of the Literary Work*. – Carbondale: Southern Illinois University Press, 2020. – 196 p.
5. Гальскова Н. Д., Гез Н. И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. – Москва: Академия, 2019. – 336 с.
6. Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. – Москва: Академия, 2020. – 368 с.
7. Azizxo'jayeva N. N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 240 b.
8. Jumaev R. H. *Ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish metodikasi*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 210 b.
9. Olimov Sh. Sh. *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar*. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2021. – 216 b.
10. Chapelle C. *Computer Applications in Second Language Acquisition*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2020. – 256 p.